

सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८

स्वीकृत मिति : २०७८/०८/०८

प्रमाणित मिति : २०७८/०८/१८

प्रस्तावना :

नेपालको संविधानद्वारा मौलिक हकको रूपमा महिलालाई प्रदत्त सुरक्षित मातृत्व र प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी हक तथा हरेक व्यक्तिको प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि अधिकारको संरक्षण, सम्मान र परिपूर्ति गर्नको लागि प्रजनन स्वास्थ्य सेवालार्ई सुरक्षित, गुणस्तरिय, सर्वसुलभ तथा पहुँचयोग्य बनाउने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार ऐन, २०७५ तथा नियमावली, २०७७ को दफा १४ को उपदफा १ (क) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी टीकापुर नगर कार्यपालिकाले सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८ बनाएको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस कार्यविधिको नाम “सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८” रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि टीकापुर नगरपालिका भर लागू हुनेछ ।

(३) यो कार्यविधि नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत भई राजपत्रमा प्रकाशन भएको मितिबाट प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

क) “ऐन” भन्नाले सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार ऐन, २०७५ सम्भन्नु पर्छ ।

(ख) “कार्यविधि” भन्नाले सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार कार्यविधि, २०७८ सम्भन्नु पर्छ ।

(ग) “चिकित्सक” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम चिकित्सकको रूपमा सम्बन्धित परिषदमा दर्ता भएको व्यक्ति सम्भन्नु पर्छ ।

घ) “प्रजनन स्वास्थ्य सेवा” भन्नाले प्रत्येक व्यक्तिलाई यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि विषयमा स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान गरिने स्वास्थ्य सेवा सम्भन्नु पर्छ ।

(ङ) “प्रदेश मन्त्रालय ” भन्नाले सम्बन्धित प्रदेशको स्वास्थ्य सम्बन्धि विषय हेर्ने मन्त्रालय सम्भन्नु पर्छ ।

- (च) “नगरपालिका” भन्नाले टीकापुर नगरपालिकालाई सम्झनु पर्छ ।
- (छ) “सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्था” भन्नाले प्रजनन स्वास्थ्य सेवा संचालन गर्ने स्वास्थ्य संस्था सम्झनु पर्छ ।
- (ज) “स्वास्थ्यकर्मी” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम स्वास्थ्य सेवा प्रदायकको रूपमा सम्बन्धित परिषदमा दर्ता भएको रूपमा व्यक्ति वा चिकित्सक सम्झनु पर्छ । साथै प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि उपचार प्रदान गर्ने प्रचलित कानून बमोजिम इजाजत प्राप्त स्वास्थ्यकर्मी सम्झनु पर्छ ।
- (झ) “संरक्षक वा माथवर” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिमको संरक्षक वा माथवर सम्झनुपर्छ र सो शब्दले तत्काल निजलाई स्वास्थ्य संस्थामा लिएर आउने भरपर्दो, पत्यार लाग्दो एवं विश्वासिलो व्यक्ति समेतलाई जनाउँछ ।
- (ञ) “नियमावली” भन्नाले सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार नियमावली, २०७७ सम्झनुपर्छ ।

परिच्छेद-२

प्रसूती सेवा, नवजात शिशु तथा परिवार नियोजन

३. गर्भवती जाँच गनुपर्ने : (१) स्वास्थ्य संस्थाले आफ्नो स्वास्थ्य संस्थामा तत्काल उपलब्ध भएसम्मको गर्भवती सेवा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (२) स्वास्थ्य संस्थाले गर्भवती महिलालाई सामान्यतया गर्भवती भएको चार महिना, छ महिना, आठ महिना र नौ महिना गरी कम्तीमा चार पटक गर्भवती सेवा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) का अतिरिक्त स्वास्थ्य संस्थाले गर्भवती महिलालाई चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मीको सल्लाह बमोजिमको थप स्वास्थ्य जाँच सेवा समेत उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (४) स्वास्थ्य संस्थाले हरेक महिलालाई आवश्यकता अनुसार गर्भवती भएको अवस्था देखि प्रसूती तथा सुत्केरी सेवा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
४. आरामस्थलको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ : (१) आकस्मिक प्रसूति सेवा, नवजात शिशु सेवा उपलब्ध गराउने स्वास्थ्य संस्थाले आफ्नो स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्य जाँच गराउन आएका देहाय बमोजिमको अवस्थाका गर्भवती महिलाको लागि आराम स्थलको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।
- (क) भौगोलिक विकटता र यातायातको कठिनाईका कारण स्वास्थ्य संस्थामा आवत जावत गर्न गाह्रो हुने अवस्थाका,
- (ख) उपचारको क्रममा रहेको २८ दिन सम्मको नवजात शिशुको आमा,

(ग) उपचारमा संलग्न चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मी आवश्यक ठानेको अन्य अवस्था ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको आरामस्थलमा कम्तीमा देहाय बमोजिमका सुविधा हुनु पर्नेछ :

(क) पानी र शौचालयको व्यवस्था

(ख) शैयाको व्यवस्था

(ग) अपाङ्गमैत्री सुविधाको व्यवस्था

(घ) बिरामीको लागी खानाको व्यवस्था सो नभए भाडाकुँडा, ईन्धनको व्यवस्था ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको आरामस्थलको व्यवस्था सम्भव भएसम्म स्वास्थ्य संस्था परिसर भित्रै र सो नभए अन्य पायक पर्ने स्थानमा प्रेषण गर्नु पर्नेछ ।

५. स्वास्थ्य संस्थाले उपलब्ध गराउनु पर्ने: (१) प्रत्येक आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रले प्रचलित कानून बमोजिमको प्रसुति सेवा, आकस्मिक आधारभुत प्रसुति सेवा र नवजात शिशु सेवा निःशुल्क उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(२) प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भएका वा संचालनमा रहेका आधारभूत अस्पताल, जनरल अस्पताल, विशेष अस्पताल, विशिष्टकृत अस्पताल तथा स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान अन्तर्गतका शिक्षण अस्पताल तथा अन्य शिक्षण अस्पताल लगायतका स्वास्थ्य संस्थाले प्रचलित कानून बमोजिमको प्रसुति सेवा, आकस्मिक प्रसुति सेवा र नवजात शिशुका सेवा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(३) प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने प्रसुति सेवा, आकस्मिक प्रसुति सेवा र नवजात शिशु सेवाको न्यूनतम मापदण्ड स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

६. प्रसुति सेवा : (१) प्रसुति सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थाले चौबिसै घण्टा आकस्मिक प्रसुति सेवा प्रदान गर्नु पर्नेछ ।

(२) प्रसुति सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थाले प्रसुति सेवा प्रदान गर्नु अघि प्रसुति सेवासंग सम्बन्धित सम्पूर्ण सूचना सेवाग्राहीलाई दिनु पर्नेछ ।

(३) प्रसुति सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थामा आकस्मिक प्रसुति सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्यकर्मीहरुको लागि आलोपालोको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ । त्यस्तो आलोपालोको व्यवस्था नभएमा आकस्मिक प्रसुति सेवामा काम गर्ने स्वास्थ्यकर्मीलाई सम्भव भएसम्म आवासको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

(७) सुत्केरी सेवा प्रदान गर्ने : (१) प्रसुति सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थाले चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मीको सल्लाह बमोजिम सुत्केरी महिलालाई सुत्केरी सेवा प्रदान गर्नुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रसुति सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थाले सुत्केरी भएको कम्तीमा २४ घण्टा, तीन दिन, सात दिन र बयालिस दिनभित्र नवजात शिशु सहित सुत्केरी महिलाको स्वास्थ्य जाँच गर्नु पर्नेछ ।

(३) प्रसुति सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थाले सुत्केरी महिला तथा नवजात शिशुलाई कम्तीमा २४ घण्टासम्म निगरानीको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद-३

सुरक्षित गर्भपतन

८. सुरक्षित गर्भपतन गराउन सक्ने : गर्भवती महिलाले प्रचलित कानूनको अधिनमा रही सुरक्षित गर्भपतन गर्न सक्नेछ ।

९. बलपूर्वक गर्भपतन गराउन नहुने : (१) प्रचलित कानून बमोजिमको अवस्थामा बाहेक कसैले गर्भपतन गर्न वा गर्भपतन गराउने नियतले वा गर्भपतन हुन सक्छ भन्ने जानीजानी वा विश्वास गर्नु पर्ने कुनै काम गरी गर्भपतन गराउनु हुँदैन ।

(२) कसैले गर्भवती महिलालाई डर वा त्रास देखाई वा करकाप गरी वा धम्की दिई वा ललाई फकाई वा प्रलोभनमा पारी वा अनुचित प्रभाव वा भुक्त्यानमा पारी, जोर जुलुम गरी दवाब दिई वा बाध्य पारी गर्भपतन गराउन हुँदैन ।

(३) देहायको कुनै कार्य गरेमा बलपूर्वक गर्भपतन गराएको मानिनेछ :

(क) उपदफा (२) बमोजिम गर्भपतन गराएमा,

(ख) कुनै रिसइबीले गर्भवती महिलालाई केही गर्दा गर्भ तुहिएमा,

(ग) दफा ९ को उपदफा २ र ३ बमोजिमको कुनै कार्य गर्न सहयोग पुऱ्याएमा ।

(४) गर्भपतन गर्ने काम गर्दा तत्काल गर्भपतन नभई बच्चा जिउँदो जन्मिई सो कामको परिणाम स्वरुप जन्मिएको बच्चा तत्काल मरेमा पनि गर्भपतन गराएको मानिन्छ ।

१०. सुरक्षित गर्भपतन सेवा : संघिय कानून बमोजिम तोकिएको मापदण्ड र योग्यता पुरा गरेका स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्यकर्मीले गर्भवती महिलालाई संघिय र प्रादेशिक कानूनको अधिनमा रही सो ऐनमा तोकिएका प्रक्रिया पुरा गरी सुरक्षित गर्भपतन सेवा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

११. सुरक्षित गर्भपतन सेवा संचालन मापदण्ड : (१) स्वास्थ्य संस्थाको मापदण्ड –अनुसूची १ मा उल्लेख भए बमोजिमको मापदण्ड पुरा गरेको स्वास्थ्य संस्थाले मात्र यस कार्यविधिको दफा १० बमोजिमको सुरक्षित गर्भपतन सेवा संचालन गर्न सक्नेछ।

(२) स्वास्थ्यकर्मीको योग्यता:- सुरक्षित गर्भपतन सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्यकर्मीको लागि प्रचलित कानून बमोजिम स्वास्थ्यकर्मीको लागि चाहिने योग्यता अतिरिक्त देहाय बमोजिमको योग्यता हुनुपर्नेछ।

(क) प्रचलित कानून बमोजिम सम्बन्धित परिषदमा दर्ता भएको।

(ख) अनुसूचि –२ मा उल्लेख भए बमोजिमको गर्भपतन सेवा सम्बन्धि तालिम लिएको।

(ग) दफा १२ बमोजिम सूचीकृत भएको।

१२. सूचिकरण हुनु पर्ने : (१) सुरक्षित गर्भपतन सेवा संचालन गर्न चाहने स्थानीय स्तरको स्वास्थ्य संस्थाले संघिय ऐन तथा यस कार्यविधि बमोजिम सूचिकृत हुनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सूचीकृत हुन चाहने स्वास्थ्य संस्था वा स्वास्थ्यकर्मीले स्थानीय तहले तोकेको निकायमा गई संघिय कानूनले निर्धारण गरेको प्रक्रिया पुरा गरी सूचिकरण हुनुपर्नेछ।

(३) दफा ११ बमोजिम मापदण्ड पुरा नगरेको स्वास्थ्यकर्मी वा सूचीकृत नभएको कुनै पनि स्वास्थ्य संस्थाले गर्भपतन सेवा संचालन गर्न पाउने छैन।

(४) यस कार्यविधिमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यो कार्यविधि प्रारम्भ हुनु पूर्व सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार सम्बन्धि प्रचलित संघिय ऐन बमोजिमको प्रक्रिया पुरा गरी सुरक्षित गर्भपतन सेवा उपलब्ध गराउन सूचीकृत भएका स्वास्थ्य संस्था वा स्वास्थ्यकर्मी यसै कार्यविधि बमोजिम सूचीकृत भएको मानिनेछ।

(५) सुरक्षित गर्भपतन सेवा उपलब्ध गराउन सूचीकृत भएका स्वास्थ्य संस्था वा स्वास्थ्यकर्मीलाई अनुसूची- ४ बमोजिम प्रमाण पत्र उपलब्ध गराउनुपर्नेछ।

१३. गोपनियता राख्नुपर्ने : (१) स्वास्थ्य संस्था वा स्वास्थ्यकर्मीले प्रजनन स्वास्थ्य सेवा लिने व्यक्तिसँग सम्बन्धित सूचना, कागजात, निजको स्वास्थ्य अवस्था तथा निजलाई प्रदान गरिएको परामर्श र सेवा सम्बन्धी सबै अभिलेख गोप्य राख्नुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि संघिय र प्रादेशिक कानूनद्वारा तोकिएको अवस्थामा त्यस्ता सूचना, कागजात तथा परामर्श सेवा सम्बन्धी अभिलेख उपलब्ध गराउन कुनै बाधा पर्ने छैन।

परिच्छेद ४

प्रजनन स्वास्थ्य रुग्णता (मर्बिडिटी)

१४. प्रजनन स्वास्थ्य रुग्णता सेवा प्राप्त गर्ने अधिकार : (१) प्रत्येक महिलालाई स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रजनन स्वास्थ्य रुग्णता सम्बन्धी परीक्षण गराउने, परामर्श लिने तथा उपचार प्राप्त गर्ने अधिकार हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सेवा उपलब्ध गराउँदा प्रजनन स्वास्थ्य रुग्णताको अवस्था तथा शल्यक्रिया पछिको अवस्थामा पालना गर्नुपर्ने स्याहार सम्बन्धी कुरा र त्यसबाट उत्पन्न हुन सक्ने जोखिम सम्बन्धी उपायको जानकारी बुझ्ने गरी दिनु सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था वा स्वास्थ्यकर्मीको कर्तव्य हुनेछ ।

१५. विस्थापन गर्न नहुने : प्रजनन स्वास्थ्य रुग्णताको कारण देखाई कसैलाई पनि सम्बन्ध विच्छेद गर्न वा घरबाट निकाला गर्न वा विस्थापन गर्न वा गराउन हुँदैन ।

परिच्छेद-५

बजेट विनियोजन, अनुदान परिचालन समिति

१६. बजेट विनियोजन तथा अनुदान परिचालन गरिने : (१) प्रचलित कानून संग नबाँधिने गरी स्थानीय तहले प्रजनन स्वास्थ्य सेवाको क्षेत्रको लागि बजेट विनियोजन गर्न सक्नेछ ।

(२) स्थानीय तहले विनियोजित गरेको रकमबाट आर्थिक रूपले अति विपन्न व्यक्तिको प्रजनन स्वास्थ्य तथा महिलाको हकमा सुरक्षित मातृत्व स्वास्थ्य समेतका लागि खर्च गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम गरिएको खर्चको विवरण स्थानीय तहले अद्यावधिक रूपमा राखी सोको जानकारी संघिय र प्रदेश सरकारलाई समेत दिनु पर्नेछ ।

१७. प्रजनन स्वास्थ्य समन्वय समिति गठन, काम, कर्तव्य र अधिकार :

(१) सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी नीति, योजना तथा कार्यक्रम तयार गर्न स्थानीय सरकारलाई आवश्यक सुझाव दिनको लागि देहाय बमोजिमको एक प्रजनन स्वास्थ्य समन्वय समितिको गठन गरिनेछ ।

(क) नगर प्रमुख	- संयोजक
(ख) नगर उपप्रमुख	- सदस्य
(ग) टीकापुर अस्पतालको मे.सु वा मे.सु.ले तोकेको मेडिकल अधिकृत १ जना प्रतिनिधि	- सदस्य
(घ) सेवाप्रदायक स्वास्थ्य संस्थाका १ जना प्रतिनिधि	- सदस्य
(ङ) प्रजनन स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्य गरिरहेका पेशागत संघसंस्था/व्यक्तिहरु मध्येबाट एक जना संयोजकबाट मनोनित महिला प्रतिनिधि १ जना	- सदस्य
(च) टीकापुर नगरपालिकामा कार्यरत नर्सिङ्ग निरीक्षक १ जना	- सदस्य
(छ) जनस्वास्थ्य प्रबर्द्धन उपशाखा प्रमुख	- सदस्य सचिव

- (२) उपदफा (१) को खण्ड (घ) र (ङ) बमोजिम मनोनित सदस्यको पदावधि तीन वर्षको हुनेछ ।
- (३) समितिको बैठक त्रैमासिक रुपमा बस्नेछ ।
- (४) समितिले प्रजनन स्वास्थ्य तथा प्रजनन अधिकारको क्षेत्रमा कार्यरत विशेषज्ञलाई आवश्यकता अनुसार बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।
- (५) समितिले आवश्यकता अनुसार उपसमिति गठन गर्न सक्नेछ ।
- (६) समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

१८. प्रजनन स्वास्थ्य समन्वय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

- (क) आफ्नो कार्य क्षेत्र भित्रको सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्यको योजना तयार गर्ने,
- (ख) नगरपालिका क्षेत्र भित्र सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य संस्था संचालनका लागि अनुमति, स्वीकृति सम्बन्धी नगरपालिकालाई आवश्यक राय प्रदान गर्ने,
- (ग) सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थालाई आवश्यक निर्देशन दिने, जागरुक र सजग बनाउने,
- (घ) सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाहरुको सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन गर्ने गराउने,
- (ङ) स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरुको सूची अद्यावधिक तथा प्रकाशन गर्ने,
- (च) स्वास्थ्य सेवाको पहुँच भन्दा बाहिर रहेका समुदायको पहिचान गरी सबैका लागि सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवा सुनिश्चित हुने प्रबन्ध गर्ने,
- (छ) तोकिए बमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

परिच्छेद -६

कसुर, सजाय र क्षतिपूर्ति

१९. कसुर र सजाय : (१) कसैले यस कार्यविधिद्वारा निषेधित कार्य गरेको वा यस कार्यविधिद्वारा गर्नुपर्ने दायित्व पूरा नगरेकोमा सो कार्य प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी प्रचलित संघीय ऐन बमोजिम कसुर ठहरिने रहेछ भने निजलाई त्यस्तो संघीय ऐन बमोजिम कारवाही चलाई सो बमोजिम नै सजाय हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बाहेक यस कार्यविधि र यस कार्यविधि अन्तर्गत प्रतिकुल हुने गरी कुनै व्यक्ति वा संस्थाले कुनै कार्य गरेमा त्यस्तो व्यक्ति वा संस्थालाई स्थानीय तहले पच्चीस हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

२०. पुनरावेदन : दफा १९ को उपदफा (२) बमोजिम जरिवाना भएकोमा सो उपर चित्त नबुझ्ने पक्षले सो जरिवाना भएको थाहा पाएको मितिले पैतिस दिन भित्र सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन गर्न सक्नेछ ।

२१. क्षतिपूर्तिको व्यवस्था : प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी प्रचलित संघीय ऐन अन्तर्गतको कसूरबाट पिडित व्यक्तिलाई कसुरदारबाट अपराध पिडितलाई क्षतिपूर्ति दिने सम्बन्धित प्रचलित संघीय कानून बमोजिम मुनासिब माफिकको क्षतिपूर्ति भराई दिनुपर्नेछ ।

परिच्छेद -७

विविध

२२. जानकारी दिनु पर्ने : (१) प्रत्येक स्वास्थ्य संस्था तथा स्वास्थ्यकर्मीले प्रजनन स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने व्यक्तिलाई कानूनद्वारा जानकारी दिनु पर्ने गरी तोकिएका विषयमा जानकारी दिनुपर्नेछ ।

(२) स्वास्थ्य संस्थाले प्रजनन स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने व्यक्तिलाई उपदफा (१) बमोजिमको जानकारी उपलब्ध गराउँदा सम्भव भएसम्म निजले बुझ्न सक्ने भाषामा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सेवाग्राहीको स्वास्थ्य स्थितिको सूचना सम्बन्धित सेवाग्राहीलाई दिन नसकिने अवस्थामा निजको परिवारको उमेर पुगेको सदस्यलाई दिनु पर्नेछ ।

२३. सुसूचित सहमति (इन्फर्मड कन्सेण्ट) लिनु पर्ने : (१) प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थाले प्रजनन स्वास्थ्य सेवा लिने व्यक्तिलाई प्रजनन स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउँदा निजको सुसूचित सहमति लिनु पर्नेछ ।

स्पष्टीकरण : यस दफाको प्रयोजनको लागि “सुसूचित सहमति” भन्नाले कानूनी रूपले सक्षम व्यक्तिले प्रजनन स्वास्थ्य सेवा लिन दिएको लिखित वा मौखिक सहमति सम्झनु पर्छ ।

(२) उपदफा (१) को स्पष्टीकरणमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि संघीय र प्रादेशिक कानूनद्वारा लिखित सहमति लिनु पर्ने गरी तोकिएका उपचारको हकमा लिखित सहमति नै लिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि संघीय र प्रादेशिक कानूनले प्रजनन स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने व्यक्तिको सुसूचित सहमति बिना प्रजनन स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न सकिने गरी व्यवस्था गरेकोमा सोही बमोजिम हुनेछ ।

२४. सेवा शुल्क : (१) सरकारी वा सरकारी अनुदान प्राप्त स्वास्थ्य संस्थाले प्रजनन स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(२) निजी, गैरसरकारी तथा सामुदायिक स्वास्थ्य संस्थाले प्रजनन स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरे बापत प्रचलित कानूनले तोके बमोजिमको सेवा शुल्क लिन सक्नेछन् ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि निजी, गैरसरकारी तथा सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था तथा स्वास्थ्यकर्मीले सेवा शुल्क सर्वसुलभ बनाउनु पर्नेछ र सेवा शुल्क तिर्न असमर्थ व्यक्तिको लागि तोकिए बमोजिमको निःशुल्क सेवा (कोटा) उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

२५. उपचार गराउने दायित्व हुने : (१) परिवारका सदस्य, संरक्षक वा संरक्षकत्व स्वीकार गरिएको कुनै पनि व्यक्तिलाई प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी उपचार गर्नु पर्ने भएमा त्यस्तो व्यक्तिलाई स्वास्थ्य संस्थामा लैजानु, उपचार गराउनु, उपचार खर्च व्यहोर्नु र उपचार गर्ने कार्यमा सहयोग तथा सहजीकरण गर्नु अभिभावक, परिवारका सदस्य, संरक्षक तथा संरक्षकत्व स्वीकार गरिएको व्यक्तिको दायित्व हुनेछ ।

(२) गर्भवती महिलाको उचित हेरचाह गरी निजलाई सन्तुलित एवं पोषणयुक्त खाना उपलब्ध गराउनु, पर्याप्त आरामको व्यवस्था गर्नु र आवश्यकता अनुसार यथाशीघ्र स्वास्थ्य उपचार प्रदान गर्नु पर्ने दायित्व निजको परिवार, संरक्षक वा संरक्षकत्व स्वीकार गर्ने व्यक्तिको हुनेछ ।

२६. उजुरी गर्न सक्ने : उपचारको क्रममा कुनै प्रजनन स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने व्यक्तिको स्वास्थ्यमा थप जटिलता देखा परेमा वा उपचारको प्रक्रिया प्रति निजलाई कुनै आशंका भएमा निजले उपचारमा संलग्न स्वास्थ्यकर्मी तथा स्वास्थ्य संस्थाको सम्बन्धमा स्थानीय तहको कार्यालयमा उजुरी गर्न सक्नेछ ।

२७. अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने : (१) यो कार्यविधि कार्यान्वयन भए नभएको सम्बन्धमा स्थानीय तहले अनुगमन तथा निरीक्षण गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गरिने अनुगमन तथा निरीक्षण सम्बन्धी कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२८. अपाङ्गतामैत्री सेवा प्रदान गर्नु पर्ने : (१) यस कार्यविधि बमोजिम प्रजनन स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्दा अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सेवा प्राप्त गर्दा अपाङ्गता भएको व्यक्तिले अर्को कुनै व्यक्तिलाई आफ्नो सहयोगीको रूपमा आफ्नो साथ राख्न सक्नेछ र त्यस्तो सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थाले समेत त्यस्तो सहयोगी व्यक्तिको रोहबरमा प्रजनन स्वास्थ्य तथा परामर्श सेवा प्रदान गर्नु पर्नेछ ।

(३) यस कार्यविधि बमोजिम प्रजनन स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्दा सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाले अपाङ्गतामैत्री रूपमा सेवा प्रदान गर्नु पर्नेछ ।

२९. संरक्षण गृहको व्यवस्था: मानसिक रूपले अशक्त, घर परिवार वा आफन्तबाट तिरस्कृत, बलत्कृत महिलाको प्रजनन स्वास्थ्य संरक्षणको लागि त्यस्ता महिलालाई संरक्षण गृहमा राख्ने गरी संघ र प्रदेशको पारस्परिक समन्वयमा स्थानीय तहले आवश्यक व्यवस्था मिलाउन सक्नेछ ।

३०. निर्देशन दिन सक्ने : (१) स्थानीय तहले प्रजनन स्वास्थ्यको सेवा उपलब्ध गराउन स्वास्थ्य संस्थालाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त निर्देशनको पालना गर्नु सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाको कर्तव्य हुनेछ ।

३१. प्रचलित कानून बमोजिम हुने : यस कार्यविधिमा उल्लिखित विषयमा यसै कार्यविधि बमोजिम र अन्यमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

३२. नियम बनाउने अधिकार : (१) यो कार्यविधि कार्यान्वयनको लागि नगर कार्यपालिकाको कार्यालयले आवश्यक निर्देशिका बनाई जारी गर्न सक्नेछ ।

अनसूची-१

(दफा ११ बमोजिम)

सुरक्षित गर्भपतन सेवा सञ्चालन गर्ने स्वास्थ्य संस्थाको मापदण्ड

(क) औषधिद्वारा गरिने सुरक्षित गर्भपतन (MA) सेवा प्रदान गर्ने

स्वास्थ्य संस्थाको मापदण्ड :

परामर्श कोठा र सेवाग्राहीको जाँच गर्ने कोठा	
१.	MA सेवा प्रदायक : एक जना
२.	उज्यालोको लागि बिजुली वा अन्य व्यवस्था
३.	सेवा प्रदायकको सूचीकृत प्रमाणपत्र देख्ने ठाउँमा झन्डाइएको
४.	सेवाग्राहीलाई परामर्श/जाँच गर्ने कोठा
५.	हात धुनको लागि साबुन पानीको व्यवस्था
६.	परामर्शको लागि साँचो लगाउन मिल्ने घर्षा (drawer) भएको टेबुल : एक वटा
७.	परामर्शको लागि कुर्सी : दुई वटा
८.	परिवार नियोजनको परामर्श सामाग्री
९.	SAS परामर्शको Flip Chart : एक वटा
१०.	परिवार नियोजनको साधनको उपलब्धता (कम्तीमा ५ प्रकार : Implant, IUCD, Depo , Pills, Condom) र स्थायी बन्ध्याकरणको लागि आवश्यक प्रेषण
११.	चालु अवस्थाको Syphgonomanometer (BP instrument) : एक वटा
१२.	चालु अवस्थाको Stethoscope: एक वटा
१३.	चालु अवस्थाको Thermometer: एक वटा
१४.	सेवाग्राहीको जाँचको लागि बेड : एक वटा
१५.	सेवाग्राहीको जाँचको लागि Rixin भएको Mattress: एक वटा
१६.	फूट स्टेप (Footstep): एक वटा
१७.	Cheattel's Forceps र Jar: एक वटा
१८.	सेवाग्राहीको जाँचको लागि पेट छोप्ने कपडा (Abdominal Drape) : एक वटा
१९.	हातमा लगाउने पन्जा: एक वटा
२०.	Bivalve speculum: एक वटा
२१.	MA औषधीको उपलब्धता (Combi Pack): एक वटा
२२.	दुखाई कम गर्ने औषधि (NSAID): बीस वटा
२३.	प्रयोग भएका तीखा औजारहरु फाल्ने पञ्चर प्रुफ कन्टेनर
२४.	0.5 % Chlorine झोल राख्ने ढक्कन भएको बाल्टी : एक वटा
२५.	साबुन पानी राख्ने बाटा : एक वटा
२६.	0.5 % chlorine powder (160 Gram) : ५ बट्टा

२७.	सानो surgical drum: एक वटा
२८.	Autoclave HLD को उपलब्धता
२९.	फोहोरमैला सङ्कलनको ब्यवस्थापन र फाल्नको लागि खाल्टो
३०.	स्वास्थ्य संस्था परिसरमा साबनु पानीको ब्यवस्था भएको Toilet : एक वटा
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	
१.	MA client Personal Profile
२.	HMIS अभिलेख
३.	HMIS प्रतिवेदन
जटिलताको ब्यवस्थापन	
१.	चौबीसै घण्टा आकस्मिक सेवाको उपलब्धता वा प्रेषणको ब्यवस्था
२.	प्रेषण गर्ने स्वास्थ्य संस्थाको नाम र सम्पर्क नम्बर
३.	प्रेषण गर्ने सम्पर्क कार्ड

(ख) MVA प्रविधिद्वारा सुरक्षित गर्भपतन सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थाको मापदण्ड :

Requirements	
1. <u>Client Waiting Area</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Space with benches/chairs for clients • IEC Materials on Abortion and Family Planning • Toilet for client with water and soap (within the facility premises)
2. <u>Counseling Room / Area</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Table with locked drawer- 1 • Chairs-2 • Functioning Sphygmomanometer– 1 • Functioning Stethoscope - 1 • Functioning Thermometer- 1 • SAS Flip chart for counselling -1 • Contraceptive counseling tools • Contraceptives Available- 5 types (IUCD, Implant, Depo, Pills, Condom) and permanent sterilization available / Referral system
3. <u>Client Assessment/Examination Room</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Reliable source of running water and Soap • Examination bed • Mattress with rexin for examination bed – 1 • Goose' neck Light/ Emergency light /torch- 1 • Abdominal drape/ sheet to maintain privacy during examination -1 • Gloves - 6 pairs

- Cheattel's forceps with jar- 1
- Bivalve speculum- 3 (different sizes -big to small)
- Stainless steel tray/ drum with cover for storing the instruments- 2
- Bata/ Bucket with cover for 0.5% chlorine water-1
- Bata/ Bucket for soap Water – 1

4. **Procedure Room**

- Running water with Soap

protective Barriers

- Plastic Apron – 1
- Gumboot -1
- Mask and Cap – 2 each

MVA instrument set with double wrapping – Three sets

Each Set of MVA instruments contain following:

- Sponge forcep- 1
- Tenaculum / Volsellum- 1
- Stainless steel bowl for antiseptic solution – 1
- Kidney tray- 1
- Grave's speculum- 1
- Hand towel- 1
- Gauge piece/cotton

4.3 Other Equipment's/ Instruments

- Functioning sphygmomanometer – 1
- Functioning Stethoscope – 1
- Functioning Thermometer – 1
- Procedure bed- 1
- Mattress with rexin for the procedure bed – 1
- Stool for procedure bed- 1
- Goose' neck /Focus light- 1
- Cheattel's forceps with jar- 1
- Stainless steel drum with cover for storing the instruments – 2
- Stainless tray with cover for storing the MVA cannula- 1
- Stool for Procedure- 1
- Instrument Trolley- 1
- Surgical gloves - 6 pairs
- 10/20 ml syringe for para cervical block- 4
- MVA Aspirator- 4
- MVA cannula set No. 4-12 – 4 Sets
- Dilators- 1 set
- Grasping Forceps/ Long Artery Forceps – 2
- Steel container for POC collection – 1
- Leak proof container - 1
- Bucket for waste collection - 1

- I.V. Stand – 1

4.5 POC Checking

- Strainer- 1
- light view box / Magnifying glass- 1
- Transparent container for POC check-1

Equipment for Instrument Soaking

- Bata /Bucket with cover for 0.5%chlorine water- 1
- Bata / Bucket for soap water - 1

Medication

- MA drug (Combi-pack) - 5 Pkt.
- Tab NSAID (e.g. Ibuprofen) - 10
- Tab Diazepam 5-10 mg - 10
- Cap Doxycycline-100mg / Tab. Azithromycin 500 mg / Tab Metronidazole 400 mg- 10
- 1% Lignocaine - 1 bottle
- Inj. Oxytocin – 4 vial
- Inj. Ergometrine - 4 vial
- Antiseptic Solution (e.g. Povidine Iodine) - 1 bottle
- Tab Diclofenac- 10
- 5% Dextrose - 2 bottle
- Normal Saline - 2 bottle
- Ringer lactate - 2 bottle
- Water for injection - 2 vial
- IV Cannula set-16-18 gauge - 1 each

Life-saving medication/ instruments

- Inj. Atropine – 2 vial
- Inj. Hydrocortisone/ pheniraminemalate - 2 vial
- Inj. Dexamethasone - 2 vial
- Inj. Adrenaline - 2 vial
- Inj. Aminophylline / Inj. Deriphylline - 2 vial
- Inj. Naloxone/ Flumazoline- 1 vial
- Plasma expanders- 2 bottle
- Syringe 2,5,10 ml- 1 each
- Oxygen cylinder with oxygen and flow meter – 1
- Ambu bag – 1

<p>5. <u>Recovery Room/ Area</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bed – 2 • Mattress and pillow wrap by rexin – 2 • Blanket / Cover sheet – 2 • Emesis Pan / plastic bata (small) – 1 • Bucket for waste collection – 1 • Toilet in the premises
<p>6. <u>Recording and Reporting tools</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Integrated Client personal profile (MA + MVA) • HMIS for recording SAS service • HMIS for reporting SAS service
<p>7. <u>Space for Instrument Processing</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Reliable source of running water • Storage space for supplies and instruments • Autoclave drum- 3 • Plastic apron – 1 • Gumboot – 1 • Mask and Cap – 2 each • Utility Gloves -1 pair • Chlorine powder (160 gm) – 5 Pkt. • Detergent (Surf) powder - 1 pkt. • Measuring jug (1 litter) – 1 • Soft brush for cleaning instruments – 1 • Plastic Bowl/Bucket for cleaning – 2
<p>8. Proper Waste Management system (e.g. Pit)</p>
<p>9. Human resources</p> <ul style="list-style-type: none"> • CAC Provider- At least 1 • Nurse to assist- At least 1 • Support Staff – At least 1
<p>10. <u>Comprehensive Reproductive Health Service</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • BEOC/ CEOC site (please mention the site type under the remarks column) • Counseling / treatment/ referral for HIV +ve cases • Treatment for RTI • Service for Adolescent
<p>11. <u>Emergency Services available 24 hour OR referral service</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Name of the referral facility and contact number • Referral card availability

□(ग) MI प्रविधिद्वारा सुरक्षित गर्भपतन सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थाको मापदण्ड

Requirements
----

1. Client Waiting Area

- Space with benches/chairs for clients
- IEC Materials on Abortion and Family Planning
- Toilet for client with water and soap (within the facility premises)

2. Counseling Room / Area

- Table with locked drawer- 1
- Chairs-2
- Functioning sphygmomanometer– 1
- Functioning Stethoscope – 1
- Functioning Thermometer- 1
- Integrated (1st and 2nd trimester) SAS Flip chart for counselling -1
- Contraceptive counseling tools
- Contraceptives Available- 5 types (IUCD, Implant, Depo, Pills, Condom) and permanent sterilization available / Referral system

3. Client Assessment/Examination Room

- Reliable source of running water and Soap
- Examination bed
- Mattress with rexin for examination bed – 1
- Goose' neck Light/ Emergency light /torch- 1
- Abdominal drape/ sheet to maintain privacy during examination -1
- Gloves - 6 pairs
- Cheattel's forceps with jar- 1
- Bivalve speculum- 3 (different sizes -big to small)
- Stainless steel tray/ drum with cover for storing the instruments- 2
- Bata/ Bucket with cover for 0.5%chlorine water-1
- Bata/ Bucket for soap Water – 1

4. Procedure Room

- Running water with Soap

Protective Barriers

- Plastic Apron – 1
- Gumboot -1
- Mask and Cap – 2 each

4.2. MVA instrument set with double wrapping – Three sets

Each Set of MVA instruments contain following:

- Sponge forcep- 1
- Tenaculum / Volsellum- 1
- Stainless steel bowl for antiseptic solution – 1
- Kidney tray- 1
- Grave's speculum- 1
- Hand towel- 1
- Gauge piece/cotton

Instruments for D&E

- MVA cannula No 14 and 16- 2 each
- D&E equipment sets – 2 (Each Set contain following):-
  - Pratt tapered metal dilators (13mm up to 63-mm) – 1 Set
  - Small Sopher (12 mm) and Bierer (16 mm) uterine evacuation forceps- 1each
  - Large Sopher (14 mm) and Bierer (19 mm) uterine evacuation forceps – 1each

Other Equipment's/ Instruments

- Functioning sphygmomanometer – 1
- Functioning Stethoscope – 1
- Functioning Thermometer – 1
- Procedure bed- 1
- Mattress with rexin for the procedure bed – 1
- Stool for procedure bed- 1
- Goose' neck /Focus light- 1
- Cheattel's forceps with jar- 1
- Stainless steel drum with cover for storing the instruments – 2
- Stainless tray with cover for storing the MVA cannula- 1
- Stool for Procedure- 1
- Instrument Trolley- 1
- Surgical gloves - 6 pairs
- 10/20 ml syringe for para cervical block- 4
- MVA Aspirator- 4
- MVA cannula set No. 4-12 – 4 Sets
- Dilators- 1 set
- Grasping Forceps/ Long Artery Forceps – 2
- Steel container for POC collection – 1
- Leak proof container - 1
- Bucket for waste collection - 1
- I.V. Stand – 1

POC Checking

- Strainer- 1
- light view box / Magnifying glass- 1
- Transparent container for POC check-1
- Fetal foot length chart – 1

- Measuring scale - 1

Equipment for Instrument Soaking

- Bata /Bucket with cover for 0.5%chlorine water- 1
- Bata / Bucket for soap water - 1

Medication

- MA drug (Combi-pack) - 5 Pkt.
- Tab NSAID (e.g. Ibuprofen) - 10
- Tab Diazepam 5-10 mg - 10
- Cap Doxycycline-100mg / Tab. Azithromycin 500 mg / Tab Metronidazole 400 mg- 10
- 1% Lignocaine - 1 bottle
- Inj. Oxytocin – 4 vial
- Inj. Ergometrine - 4 vial
- Antiseptic Solution (e.g. Povidine Iodine) - 1 bottle
- Tab Diclofenac- 10
- 5% Dextrose - 2 bottle
- Normal Saline - 2 bottle
- Ringer lactate - 2 bottle
- Water for injection - 2 vial
- IV Cannula set-16-18 gauge - 1 each

Life-saving medication/ instruments

- Inj. Atropine – 2 vial
- Inj. Hydrocortisone/ pheniraminemalate - 2 vial
- Inj. Dexamethasone - 2 vial
- Inj. Adrenaline - 2 vial
- Inj. Aminiphylline / Inj. Deriphylline - 2 vial
- Inj. Naloxone/ Flumazoline- 1 vial
- Plasma expanders- 2 bottle
- Syringe 2,5,10 ml- 1 each
- Oxygen cylinder with oxygen and flow meter – 1
- Ambu bag – 1

5. Recovery Room/ Area

- Bed – 2
- Mattress and pillow wrap by rexin – 2
- Blanket / Cover sheet – 2
- Emesis Pan / plastic bata (small) – 1
- Bucket for waste collection – 1
- Toilet in the premises

<p>6. <u>Recording and Reporting tools</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Integrated Client personal profile (MA + MVA) • Client personal profile (Second Trimester) • HMIS for recording SAS service • HMIS for reporting SAS service • Register for second trimester service indication
<p>7. <u>Space for Instrument Processing</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Reliable source of running water • Storage space for supplies and instruments • Autoclave drum- 3 • Plastic apron – 1 • Gumboot – 1 • Mask and Cap – 2 each • Utility Gloves -1 pair • Chlorine powder (160 gm) – 5 Pkt. • Detergent (Surf) powder - 1 pkt. • Measuring jug (1 liter) – 1 • Soft brush for cleaning instruments – 1 • Plastic Bowl/Bucket for cleaning – 2
<p>8. <u>Proper Waste Management system (e.g. Pit)</u></p>
<p>9. <u>Human resources</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • CAC Provider- At least 1 • Nurse to assist- At least 1 • Support Staff – At least 1
<p>10. <u>Comprehensive Reproductive Health Service</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • BEOC/ CEOC site (please mention the site type under the remarks column) • Counseling / treatment/ referral for HIV + ve cases • Treatment for RTI • Service for Adolescent
<p>11. <u>Emergency Services available 24 hour OR referral service</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Name of the referral facility and contact number • Referral card availability

अनुसुची -२
(दफा ११ बमोजिम)

गर्भपतन सेवा सम्बन्धी तालीम

तालीम लिनुपर्ने स्वास्थ्यकर्मी	तालीमको प्रकार	तालीमको अवधि
अ.न.मी.	एम. ए. (MA)	तालिम प्रदायक सस्थाले तोकेको निश्चित अवधिको तालीम
स्टाफ नर्स/ मिड वाईफ्री	एम. ए. (MA) एम. भि. ए. (MVA)	तालीम प्रदायक संस्थाले तोकेको निश्चित अवधिको तालीम
MBBS	एम. ए. (MA) एम. भि. ए. (MVA)	तालीम प्रदायक सस्थाले तोकेको निश्चित अवधिको तालीम
MDGP	एम. ए. (MA) एम. भि. ए. (MVA), डी एण्ड ई (D & E), एम.आई (MI)	तालीम प्रदायक सस्थाले तोकेको निश्चित अवधिको तालीम
स्त्री रोग विशेषज्ञ	एम. ए. (MA) एम. भि. ए. (MVA), डी एण्ड ई (D &E), एम.आई MI	तालीम प्रदायक सस्थाले तोकेको निश्चित अवधिको तालीम

नोट : (१) सम्बन्धित परिषदमा दर्ता भएको अ.न.मी.ले मात्र एम. ए. (MA) र एम. भि. ए. (MVA) तालीम लिन पाउने छन् ।

(२) माथि उल्लेखित तालीमहरूमध्ये शैक्षिक पाठ्यक्रममा नै उल्लेखित विषय अध्ययन गरेका चिकित्सक तथा सेवा प्रवेश वा सेवाकालिन तालीममा उल्लेखित विषयको तालीम समावेश भई तालीम केन्द्रबाट उक्त तालीम लिएको स्वास्थ्यकर्मीले माथि उल्लेखित छुट्टै तालीम लिइरहनु पर्ने छैन ।

अनुसुची- ३
(दफा १२ बमोजिम)
स्वास्थ्य संस्था सुचीकृत गर्न दिने निवेदन

क) स्वास्थ्य संस्थाको हकमा

मिति :

श्रीमान् .....
..... ।

विषय : स्वास्थ्य संस्था सुचिकृत गराई पाउं ।

सुरक्षित गर्भपतन सेवा उपलब्ध गराउनको लागि यस संस्थाको नाम सुचीकृत गराई पाउन देहायको विवरण खुलाई सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार कार्यविधि २०७८ को दफा १२ को उपदफा (२) बमोजिम यो निवेदन दिएको छु / छौं ।

१. स्वास्थ्य संस्थाको नाम ठेगाना :
२. स्वास्थ्य संस्था दर्ता भएको कार्यालय :
३. स्वास्थ्य संस्थाको दर्ता नं. र मिति :
४. स्वास्थ्य संस्थाले संचालन गर्ने गरेको अन्य सेवा :
५. स्वास्थ्य संस्थाको प्रमुख पदाधिकारीको नाम र थर :
६. स्वास्थ्य संस्थाबाट सुरक्षित गर्भपतन सेवा संचालन गर्दा मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा १८९ (गर्भ संरक्षण विरुद्धको कसूर) मा उल्लेख भए बमोजिम गर्भपतन गराउन सक्ने सम्बन्धी व्यवस्थाको पालना गर्नेछु / छौं ।
७. स्वास्थ्य संस्थाबाट अन्य सेवा संचालन गर्न दिएको पत्र संख्या र मिति :
८. स्वास्थ्य संस्थाबाट पछिल्लो पल्ट त्यस संस्थाको अनुगमन भएको मिति :

मिति :

स्वास्थ्य संस्थाको छाप

निवेदकको :

सही :

नाम :

दर्जा :

संलग्न कागजात तथा विवरण :

- १) स्वास्थ्य संस्था संचालन अनुमति प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि
- २) स्वास्थ्य संस्था नवीकरण गरिएको पत्रको प्रतिलिपि
- ३) मापदण्ड पुरा भएको स्वप्रमाणित चेकलिष्ट
- ४) स्वास्थ्य संस्थाको छाप

ख) स्वास्थ्यकर्मीको हकमा

मिति :

श्रीमान् .....
..... ।

विषय : सुचिकृत गरी पाउँ ।

सुरक्षित गर्भपतन सेवा प्रदान गर्ने प्रयोजनको लागि खडा गरिएको सूचीमा मेरो नाम समावेश गर्न देहायको विवरण खुलाई सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार सम्बन्धि कार्यविधि २०७८ को दफा १२ को उपदफा (२) बमोजिम यो निवेदन दिएको छु ।

निवेदन दिने स्वास्थ्यकर्मीको :

१. नामथर :

२. ठेगाना :

३. आफ्नो नाम दर्ता भएको व्यवसायिक परिषदको नाम :

४. व्यवसायिक परिषदको दर्ता नं. र दर्ता मिति :

५. हाल कार्यरत स्वास्थ्य संस्थाको नाम :

६. शैक्षिक योग्यता :

क)

ख)

ग)

७. तालिम :

क)

ख)

ग)

८. सुरक्षित गर्भपतन सेवा संचालन गर्दा सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार सम्बन्धि कार्यविधि २०७८ मा उल्लेख भए बमोजिमको मापदण्ड तथा व्यवस्थाको पालना गर्नेछु ।

९. यस निवेदनका साथ आवश्यक कागजात यसै साथ संलग्न गर्नेछु ।

१०. माथि लेखिएको व्यहोरा र यसै साथ संलग्न विवरण ठीक साँचो हो । भुटा ठहरे कानुन बमोजिम सहूला बुझाउला ।

१) सम्बन्धित परिषदमा दर्ता भएको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि

२) नागरिकताको प्रतिलिपि

३) सुरक्षित गर्भपतन सेवा प्रदान गर्नका लागि लिइएको तालिमको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि

४) पासपोर्ट साइजको फोटो २ प्रति

निवेदन दिने स्वास्थ्यकर्मीको :

दस्तखत :

नाम :

सम्पर्क नं. :

मिति :

अनुसुची- ४
(दफा १२ बमोजिम)
स्वास्थ्य संस्था सूचीकृत गरिएको प्रमाणपत्रको ढाँचा

टीकापुर नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
टीकापुर, कैलाली, सुदूरपश्चिम प्रदेश ।

(क) स्वास्थ्य संस्था सूचीकृत गरिएको प्रमाणपत्र

प्रमाणपत्र नं.

श्री .....

स्वास्थ्य संस्था सूचीकृत गरिएको प्रमाणपत्र ।

सुरक्षित गर्भपतन सेवा संचालन गर्नको लागि प्रमाणपत्र पाउँ भनी त्यस संस्थाले दिएको निवेदन उपर आवश्यक जाँचबुझ गर्दा त्यस संस्थालाई सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार सम्बन्धि कार्यविधि २०७८ को दफा १२ को उपदफा (२) बमोजिम मिति ..... को निर्णयानुसार यो प्रमाणपत्र दिईएको छ ।

सुरक्षित गर्भपतन सेवा उपलब्ध गराउने क्रममा ..... को सेवा मात्र उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

प्रमाणपत्र जारी गर्ने अधिकारीको :

दस्तखत :

नामथर

पद :

कार्यालय :

मिति :

(ख) स्वास्थ्यकर्मी सूचीकृत गरिएको प्रमाणपत्र

प्रमाणपत्र नं.

श्री .....

..... ।

स्वास्थ्यकर्मी सूचीकृत गरिएको प्रमाणपत्र ।

सुरक्षित गर्भपतन सेवा संचालन गर्नको लागि प्रमाणपत्र पाउँ भनी तपाईंले मिति ..... दिनु भएको निवेदन उपर आवश्यक जाँचबुझ गर्दा तपाईंलाई सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार सम्बन्धि कार्यविधि २०७८ को दफा १२ को उपदफा (२) बमोजिम मिति ..... को निर्णयानुसार यो प्रमाणपत्र दिईएको छ ।

१. सेवा उपलब्ध गराउँदा सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार सम्बन्धि कार्यविधि २०७८ मा उल्लेखित व्यवस्था तथा पेशागत आचरणको पालना गर्नु पर्नेछ ।

२. सुरक्षित गर्भपतन सेवा उपलब्ध गराउने क्रममा ..... को सेवा मात्र उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

प्रमाणपत्र दिने अधिकारीको :

दस्तखत :

नामथर

पद :

कार्यालय :

मिति :

कार्यालयको छाप :